

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΡΑΝΤΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ε.Μ. Κ.Κ. ΛΑΡΙΣΑΣ - ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Θ. ΜΑΝΙΑΡΗΣ: Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ

Στὴν ἱστορία τοῦ νεώτερου ἑλληνισμοῦ, λίγες εἶναι οἱ μορφές πού συν-
δυάζουν μέ τόσο ἁρμονικό τρόπο τὴν ἐπιχειρηματική ἐπιτυχία, τὴν πα-
τριωτική ἀφοσίωση καί τὴ φιλανθρωπική δράση. Ὁ Ἀδαμάντιος Θ. Μάνιαρης
ἀποτελεῖ ἓνα λαμπρὸ παράδειγμα αὐτῆς τῆς τριπλῆς ἀρετῆς. Γεννημένος σέ
μία ἀπὸ τίς πιό περίφημες κωμοπόλεις τῆς Θεσσαλίας, τὰ Ἀμπελάκια, ὁ
Μάνιαρης θά διαδραματίσει σημαντικό ρόλο τόσο στὴν Ἑλληνική Ἐπανάσταση
ὅσο καί στὴν οἰκοδόμησι τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κράτους.

Ἡ Γενέτειρα

Τὰ Ἀμπελάκια τῆς Θεσσαλίας, περίφημη
καί ἀκμαία κώμη στίς παρυφές τοῦ Ὀλύμπου
καί πάνω ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Τεμπῶν, ἀπο-
τελοῦσαν στά τέλη τοῦ 18ου καί τίς ἀρχές τοῦ
19ου αἰῶνα ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα ἐμπο-
ρικά κέντρα τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων ὑπὸ
τὴν τουρκική κυριαρχία. Ἡ κώμη ἔμοιαζε πε-
ρισσότερο μέ πόλιν τῆς Ὀλλανδίας παρά χωριό
τῆς Τουρκίας, ὅπως σημείωναν ἐπισκέπτες ἐκεῖ-
νη τὴν ἐποχή, χάρις στὴν ἀνθοῦσα βιοτεχνία καί
τὴν ἀκμὴ τῆς τοπικῆς σχολῆς.

Ἡ ἐν Ἀμπελακίοις
Μανιάρειος Σχολή

Ἐκεῖ, στό 1789, γεννίθηνκε ὁ Ἀδαμάντιος Μάνιαρης ἀπὸ οἰκογένεια χρι-
στιανῶν καί φιλοπάτριδων γονέων. Ὁ πατέρας του, Θωμᾶς Γεωργίου Μάνιαρης,
ἦταν σύμβουλος τῆς μεγάλης τῶν ἐρυθροβαφῶν ἐμπορικῆς ἐταιρείας, πού εἶχε

τὴν ἔδρα τῆς στά Ἀμπελάκια. Αὐτὴ ἡ ἐταιρεία, μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες ὀργανωμένες βιοτεχνικὲς ἐπιχειρήσεις στὸν ἑλληνικὸ χῶρο, ἐμπορευόταν βαμμένα νήματα σέ ὁλόκληρη τὴν Εὐρώπη.

Τὰ Πρῶτα Χρόνια στὴ Βιέννη

Ὁ νεαρὸς Ἀδαμάντιος μεγάλωσε στὸ περιβάλλον αὐτῆς τῆς ἐμπορικῆς παραδόσης. Ὅταν ἦταν μὲν δέκαοκτῶ ἐτῶν, γύρω στὸ 1807, μετέβη στὴ Βιέννη. Ἡ αὐστριακὴ πρωτεύουσα ἀποτελοῦσε τότε τὸ μεγάλο ἐμπορικὸ κέντρο τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, τόπο συγκέντρωσης τῶν «ἐλληνικῶν συγκομισθέντων ἀργύρων», πού ἔρρεαν ἐκεῖ ἀπὸ διάφορες ἐταιρεῖες.

Στὴ Βιέννη, ὁ Μάνιαρης ξεκίνησε νὰ ἐργάζεται ὡς ὑπάλληλος στὴν ἐταιρεία τοῦ πατέρα του. Ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ διεξαγωγή τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων του ἦταν τόσο ἐντυπωσιακές, πού πολὺ γρήγορα ἡ ἐταιρεία, κατὰ τὴ διανομὴ τῶν κερδῶν, τοῦ παραχώρησε τὴν διαχείριση τῶν δραστηριοτήτων ἐκεῖ μὲ σημαντική ἀμοιβή.

Ἀποκτῶντας λοιπὸν τὴν ἐπιχείρηση, ὁ Μάνιαρης ἐργάστηκε μὲ ζῆλο καὶ μεγάλη ἐπιτυχία. Στὴ συνέχεια ὅμως, ἐπειδὴ θεώρησε ὅτι ἡ ἐταιρεία κατὰ τὴν διανομὴ τῶν κερδῶν δὲν τὸν ἀντάμειψε ἀναλόγως μὲ τὴν προσφορά του, ἀποχώρησε ἀπὸ αὐτή, ἀφοῦ πῆρε τὴν ἀμοιβή πού τοῦ δόθηκε. Αὐτὸ ἔγινε τὸ 1816, μετὰ ἀπὸ μία ἐπιτυχὴ πενταετὴ ἀπασχόληση.

Ἀπὸ τὸ 1816 καὶ μετὰ, ὁ Μάνιαρης ἄρχισε νὰ ἀγοράζει ἐμπορικὲς ἐταιρεῖες στὴ Βιέννη, καὶ στὴ συνέχεια τὶς μεταπουλοῦσε σέ ἐμπορικὲς διαπραγματεύσεις –ἀντίστοιχες μὲ τὰ σημερινὰ χρηματιστήρια– σέ Βοημία καὶ Μοραβία ἀποκομίζοντας μεγάλα κέρδη. Ὦντας ἄνθρωπος οἰκονόμος καὶ λιτοδίαυτος, ὅπως καὶ σέ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του, αὐξανε συνεχῶς τὸν πλοῦτο του καί, σέ σύντομο σχετικὰ χρονικὸ διάστημα, ἀπέκτησε ἀρκετὴ περιουσία.

Ὁ Ἀγώνας τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ Συμβολὴ τοῦ Μάνιαρη

Ὅταν ξέσπασε ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, ὁ Μάνιαρης βρισκόταν στὴ Βιέννη, στὸ ἀπόγειο τῆς ἐπαγγελματικῆς του καριέρας. Ἡ εἴδηση τῆς ἐθνεγερσίας τὸν συγκλόνισε βαθιά. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι βρισκόταν μακριὰ ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ὁ Μάνιαρης ἀνταποκρίθηκε μὲ ὅλη του τὴν καρδιά στὸ κάλεσμα τῆς πατρίδας. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, συμμετεῖχε ἐνεργὰ στὶς προσπάθειες οἰκο-

Ἡ Μανιάρειος Σχολή πού χάνεται.

νομικῆς ἐνίσχυσης τοῦ Ἀγῶνα. Οἱ Ἕλληνες τῆς διασποράς, καί ἰδίως οἱ ἐγκατεστημένοι στή Βιέννη, ὀργάνωσαν συστηματική συγκέντρωση χρημάτων. Ὁ Μάνιαρης, ἔχοντας πλέον ἀποκτήσει μεγάλη οἰκονομική ἐπιφάνεια, συνεισέφερε γενναιόδωρα στίς ἐκστρατείες αὐτές. Πέρα ἀπό τά χρήματα, ὅμως, ἔδωσε κάτι ἀκόμη πῶς σημαντικό: τόν χρόνο, τήν ἐνέργειά καί τήν προσωπική του ἐμπλοκή. Ἡ ἐπίσημη ἀναγνώριση τῆς προσφορᾶς του ἦρθε γρήγορα. Ἐκτιμήθηκε ἡ συμβολή του στήν ἀνάσταση τῆς Ἑλλάδος. Ἡ συνεισφορά του ἦταν τόσο μεγάλη, πού ἀναγνωρίστηκε ἐπίσημα μέ τόν τίτλο τοῦ «Ἱερολοχίτη», ἕναν ἀπό τούς πῶς τιμητικούς τίτλους πού ἀπονέμονταν σέ ὅσους ὑποστήριξαν οἰκονομικά καί ἠθικά τόν Ἀγῶνα.

Ἀλλά ἡ πατριωτική του δράση δέν περιορίστηκε στή Βιέννη. Μετά ἀπό διάφορες ἀπόπειρες τῶν Ἑλλήνων νά προσεγγίσουν τίς Εὐρωπαϊκές δυνάμεις, ὁ Μάνιαρης παρακολούθησε τήν πορεία τοῦ Ἀγῶνα μέ ἀγωνία. Τόν Φεβρουάριο τοῦ 1822 συνόδευσε τήν ἑλληνική ἀποστολή στήν πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας, τό Παρίσι. Στή Γαλλία, ὁ Μάνιαρης ἐπιχείρησε νά συμβάλει στίς διπλωματικές προσπάθειες τῶν Ἑλλήνων. Ἐμεινε ἐκεῖ ἀρκετό καιρό, πρὶν ἐπιστρέψει στή Βιέννη γιά νά συνεχίσει τίς ἐμπορικές του δραστηριότητες, χωρίς ποτέ νά ξεχάσει τήν Ἑλλάδα, πού ἀγωνιζόταν γιά τήν ἐλευθερία της.

Ἡ Ἐπιστροφή στήν Ἑλλάδα καί ἡ Κρατική Ὑπηρεσία

Μετά τήν ἴδρυση τοῦ ἀνεξάρτητου ἑλληνικοῦ κράτους, ὁ Μάνιαρης κλήθηκε νά προσφέρει τίς ὑπηρεσίες του στήν πατρίδα μέ ἄλλο τρόπο. Τό 1828, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, πρῶτος κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, τόν κάλεσε νά ἀναλάβει

διοικητικά καθήκοντα. Ὁ Καποδίστριας, γνωρίζοντας τὴν ἐντιμότητα, τὴν ἱκανότητα καὶ τὴ φήμη τοῦ Μάνιαρη, ἤθελε νὰ ἀξιοποιήσει ἀνθρώπους τοῦ ἐξωτερικοῦ μὲ ἀποδεδειγμένη ἀξία. Ὁ Μάνιαρης δέχτηκε, παρ' ὅλο πού ἡ ἀπόφασί του αὐτὴ σήμαινε σημαντικές θυσιές: ἐγκατέλειπε τὴν εὐημεροῦσα ἐπιχείρησίν του στὴ Βιέννη καὶ ἦρθε στὴν ταλαιπωρημένη ἀπὸ τὸν πόλεμο Ἑλλάδα.

Ἀρχικά, τοῦ ἀνατέθηκε ἡ ὁργάνωση δόμων καὶ ἡ διεύθυνση τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας στὸ Ἄργος. Στὴ συνέχεια, πέρασε ἀπὸ διάφορες θέσεις: ἀπὸ τὴ διεύθυνση δημοσίων ἀποθηκῶν στὸ Ἄργος μέχρι τὴ θέση τοῦ τελωνιῆ τῆς Ἀνατολικῆς Πελοποννήσου καὶ τὴν ἐπιθεώρηση τῶν τελωνείων τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς Κορινθίας. Σὲ κάθε θέση πού κατεῖχε, διέπρεψε γιὰ τὴν ἀκεραιότητά του καὶ τὴν ὁργανωτικὴ του ἱκανότητα.

Τὸ 1832, μετὰ τὴν ἄφιξη τοῦ Ὁθωνα, ὁ Μάνιαρης ἀνέλαβε νέες ἀρμοδιότητες. Διορίστηκε διευθυντὴς τῶν τελωνείων τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου. Τὸ 1833 ὁρίστηκε διευθυντὴς τοῦ τελωνείου Σύρου, μίᾱ ἀπὸ τίς πρὸ σημαντικές θέσεις, δεδομένου ὅτι ἡ Σύρος ἦταν τότε τὸ μεγαλύτερο ἐμπορικὸ καὶ λιμενικὸ κέντρο τοῦ νεοσύστατου ἑλληνικοῦ κράτους.

Ἡ φήμη τοῦ Μάνιαρη γιὰ ἀκεραιότητα καὶ διαφάνεια ἦταν τέτοια, πού ὅταν τὸ 1835 ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀποφάσισε νὰ προχωρήσει στὴν ἵδρυση τῆς πρῶτης ἐθνικῆς τράπεζας, ἐπιλέχθηκε νὰ ἀναλάβει σημαντικό ρόλο σὲ αὐτὸ τὸ νέο ἐγγχείρημα.

Ταμίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς: Ὑπόδειγμα Ἀκεραιότητας

Ἀπὸ τὸ 1841, ὁ φίλος τοῦ Γεώργιος Σταύρου ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Μάνιαρης συνδέθηκε ἀπὸ τότε πού ἦταν στὴν Βιέννη μὲ στενὴ φιλία, εἶχε ἀρχίσει τίς προκαταρκτικές ἐργασίες του γιὰ ἵδρυση τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζας. Στίς 24 Μαρτίου 1845, ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ Διευθυντῆ ἀποφασίστηκε νὰ ὀριστεῖ πρᾶκτορας ὁ Ἰ. Ράλλης καὶ σύμβουλος ὁ Ν. Γιαγτζῆς. Στίς 12 Ἀπριλίου, μὲ τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ πρακτορείου ἀποφασίστηκε νὰ ὀριστεῖ ταμίας τοῦ πρακτορείου Σύρου ὁ Ἰ. Ἀργέντης. Τὴν ἐπόμενη χρονιά, στὴ συνεδρία τῆς 23ης Νοεμβρίου 1846 ἐγκρίθηκε καὶ διορίστηκε παμνηφεί ταμίας τοῦ πρακτορείου Σύρου ὁ Διαμαντῆς Μάνιαρης ἀντὶ τοῦ παυθέντος Ἰ. Ἀργέντη. Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 1846 προσλήφθηκε ὁ Μάνιαρης, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐκλογὴ φαίνεται ὅτι ἦταν πετυχημένη καὶ ἀπὸ τὸ ἔγγραφο τοῦ πρακτορείου Σύρου πού ὑποβλήθηκε στὸ Γενικὸ Συμβούλιο, μὲ τὸ ὁποῖο ἐκφράζεται ἡ ἱκανοποίησις τῶν μελῶν

για την απόδοση του ταμιά Δ. Μάνιαρη. Για έντεκα ολόκληρα χρόνια, από το 1846 μέχρι το 1857, ο Μάνιαρης εργάστηκε ως ταμίας με απόλυτη αφοσίωση. Η διαχείρισή του ήταν υποδειγματική. Κατά την έκθεση του πρακτορείου, έπαιρνε αμοιβή διακόσιες πενήντα δραχμές τον μήνα και επιπλέον αμοιβή 2% επί των καθαρών κερδών του πρακτορείου.

Η Μανιάριος Σχολή στα Αμπελάκια.

Ο Μάνιαρης, αντιλαμβανόμενος τις ωφέλειες που θα προέκυπταν από το Ίδρυμα για την πατρίδα του, επεδίωξε την στερέωση και ενδυνάμωσή του, καταθέτοντας εκεί όσα χρήματα είχε αποταμιεύσει μέχρι τότε. Ο Μάνιαρης ενισχύει τον δανεισμό όσων ζητούν χρήματα για επενδύσεις. Ύστερα από πρότασή του, εγκρίνεται από το Γενικό Συμβούλιο, τον Φεβρουάριο του 1847, δάνειο 150.000 δραχμών για τους πιστωτές του πρακτορείου. Σύμφωνα με έκθεση του ίδιου χρόνου, τα κέρδη του πρακτορείου Σύρου, από δεκαοχτώ χιλιάδες τον προηγούμενο χρόνο, ανήλθαν σε 30.000 δρχ. Η εντιμότητά του ήταν απόλυτη. Γι' αυτό στις 30 Ιουνίου του 1849 «κατά πρότασιν του κ. Διοικητού, αποδημήσαντος του κ. Ι. Ράλλη, πράκτορος της τραπεζής εν Σύρω, διωρίσθη (πράκτωρ) παμψηφεί ο ταμίας του πρακτορείου κ. Δ. Μάνιαρης, εκπληρών όμοις και τά χρέη του ταμίου με τον αυτόν μισθόν, τον όποιον έλάμβανε μέχρι τουδε, ήτοι δραχμίας διακοσίας πεντήκοντα κατά μήνα και περί πλέον 2% αμοιβήν επί των καθαρών κερδών του πρακτορείου».

Το πρακτορείο Σύρου κάτω από την άμεση διεύθυνση του Μάνιαρη ανέπτυξε –με την υποστήριξη και των κατοίκων του– τόσο τις εργασίες του, ώστε το Γενικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφασίζει το 1853 «νά μεταβληθῇ εἰς ὑποκατάστημα τό ἐν Σύρω πρακτορείον τῆς Τραπεζῆς» καί τό 1858 «αἱ χορηγήσεις τοῦ ὑποκ/ματος Σύρου νά ἀναβιβασθῶσι μέχρι 3.000.000 χάριν τῶν γενομένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως παραστάσεων ὑπέρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐμπορίου».

Κατά τό 1869, ὅταν πέθανε ὁ ἰδρυτής τῆς τράπεζας Γ. Σταύρου, ὁ νέος Διοικητής Μ. Ρενιέρης, ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Μάνιαρη, διόρισε ἄλλους ἑξι συμβούλους γιά τό ὑποκατάστημα Σύρου καί ἀποφάσισε τήν επέκταση τῶν εργασιῶν του. Κατά τό 1870 καί 1871, τελευταία χρόνια τῆς διεύθυνσεως τοῦ Μάνια-

ρη, εγκρίθηκε η χορήγηση δανείου 75.000 δραχμών εις τήν «ἐπί τῆς προικυμαίας Σύρου ἐπιτροπὴν» καὶ 300.000 δραχμών στὸν Δῆμο Ἐρμούπολης.

Μετά ἀπὸ τόσα χρόνια ἀφοσίωσης, ἡ υἷα τοῦ Μάνιαρη ἄρχισε νά ἐμφανίζει προβλήματα. Τό 1857 ὑπέβαλε τήν παραίτησί του, λόγῳ προχωρημένης ἡλικίας. Ἡ Τράπεζα δέν τόν ἄφησε νά ἀποχωρήσει χωρὶς νά τοῦ ἀποδώσει τίς δέουσες τιμές.

Τό Μεγάλο Κληροδότημα: ᾽Ένα Μνημεῖο Φιλανθρωπίας

Ὁ Ἀδαμάντιος Μάνιαρης δέν εἶχε παιδιά. Κατά τά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του σκεπτόταν συχνά τήν περιουσία πού εἶχε κατακτήσει μέ τόση σκληρή δουλειά καὶ ἀκεραιότητα. Ἀποφάσισε ὅτι τό σωστό ἦταν νά τήν ἀφήσει ὄχι σέ μακρινοὺς συγγενεῖς, ἀλλά στήν ἐκπαίδευση τῶν νέων – στοῦ μέλλον τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ διαθήκη του, πού συντάχθηκε στίς 25 Σεπτεμβρίου 1870, ἀποτελεῖ ἕνα συγκλονιστικό κείμενο φιλανθρωπίας καὶ πατριωτισμοῦ. Σέ αὐτή, ὁ Μάνιαρης διαθέτει σχεδόν ὁλόκληρη τήν περιουσία του σέ ἐκπαιδευτικούς καὶ φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Τό διατιθέμενο κεφάλαιο ἦταν πραγματικά τεράστιο γιά τήν ἐποχή.

Περιελάμβανε:

- 114 μετοχές τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης
- 75 Λαχνούς Ὁμολογιῶν τοῦ Δανείου τῶν 300 ἑκατομμυρίων ἀξίας 15.000 δραχμῶν
- 116 Ὁμολογίες Ἀναγκαστικοῦ Δανείου ἀξίας 16.000 δραχμῶν
- Μετρητά 35.000 δραχμῶν
- Οἰκίες καὶ μαγαζιά στή Σύρο ἀξίας 18.000 δραχμῶν
- ᾽Επιπλά καὶ διάφορα εἶδη ἀξίας 145.308,05 δραχμῶν

Συνολικά, ἡ περιουσία πού διέθεσε ὑπερέβαινε τίς 145.000 δραχμές – ἕνα ποσό πού θά μπορούσε νά θεωρηθεῖ ἀνεκτίμητο ἐάν τό τοποθετήσουμε στήν οἰκονομική κατάστασι τοῦ νεοσύστατου ἑλληνικοῦ κράτους.

Ἡ διανομή τῆς περιουσίας ἀντανακτοῖ στίς προτεραιότητες τοῦ Μάνιαρη:

- α) Στό Ἐθνικό καὶ Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν: 500 δραχμές
- β) Στήν ἐν Ἀθήναις Φιλεκπαιδευτικὴν Ἐταιρείαν τῶν κορασίων: 500 δραχμές
- γ) Γιά τόν Ἐθνικό Στόλο: 250 δραχμές
- δ) Στά ἀνίφια τοῦ Ἰ. Δημόκαν καὶ Γεωργία Α. Χελιώτου ἀπὸ 25.000 δραχμές (ὁ καθένας)

- ε) Στόν Γεώργιον Κριατζίου: 1.000 δραχμές
- στ) Σέ δέκα κορίτσια των Άμπελακίων «έτοιμα νά έλθωσιν εις γάμου κοινωνίαν»: 1.000 δραχμές
- ζ) Στά φιλανθρωπικά καταστήματα τής Έρμούπολης: 1.000 δραχμές
- η) Γιά στήριξη καί βοήθεια των έκκλησιών στά Άμπελάκια: 600 δραχμές
- θ) Στή βαφτισμιά του Βασιλική Ζαντζάλη: 600 δραχμές
- ι) Στους φτωχούς τής Έρμούπολης: 300 δραχμές καί
- ια) Στήν ύπηρετιά του πού του στάθηκε στίς τελευταίες στιγμές του: 150 δραχμές

Τό υπόλοιπο καί μεγαλύτερο μέρος τής περιουσίας διατέθηκε γιά τί σύσταση ενός μονίμου εκπαιδευτικού κληροδοτήματος.

Σύμφωνα μέ τί διαθήκη, τό κληροδότημα θά διοικούνταν από έπιτροπή πού θά περιελάμβανε εκπροσώπους των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων καί των τοπικών Άρχων. Οί στόχοι του κληροδοτήματος ήταν σαφείς καί φιλόδοξοι:

1. Ύποτροφίες γιά φτωχούς μαθητές: Κάθε χρόνο, ένας αριθμός φτωχών αλλά ίκανών μαθητών από τά Άμπελάκια καί τήν ευρύτερη περιοχή θά λάμβαναν ύποτροφίες γιά νά σπουδάσουν στό Πανεπιστήμιο Άθηνων καί σέ άλλα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

2. Βραβεία γιά επίδοση: Μαθητές πού διακρίνονταν στίς σπουδές τους θά έπαιρναν βραβεία γιά νά ενθαρρυνθούν νά συνεχίσουν.

3. Ύποστήριξη τής σχολικής εκπαίδευσης στά Άμπελάκια: Μέρος των έσόδων θά χρησιμοποιούνταν γιά τί βελτίωση των σχολείων τής περιοχής, τήν αγορά βιβλίων καί τί συντήρηση των σχολικών κτηρίων.

4. Φιλανθρωπική δράση: Ένα μέρος των έσόδων διατίθεται γιά τί βοήθεια φτωχών οικογενειών, ιδίως γιά τήν προίκα φτωχών κοριτσιών καί τί φροντίδα ορφανών.

Αυτό πού κάνει τό κληροδότημα του Μάνιαρη μοναδικό δέν είναι μόνο τό μέγεθος τής περιουσίας πού διέθεσε, αλλά καί ό τρόπος μέ τον όποιο τό όργάνωσε. Στή διαθήκη του περιλαμβάνει λεπτομερείς όδηγίες γιά τί διαχείριση του κληροδοτήματος, γιά τήν επιλογή των ύποτρόφων, καθώς καί γιά τήν έποπτεία τής όρθής χρήσης των χρημάτων.

Ό Μάνιαρης κατανοούσε ότι ή εκπαίδευση δέν είναι άπλως ζήτημα μετάδοσης γνώσεων, αλλά διαμόρφωσης χαρακτήρων. Γι' αυτό καί υπογράμμιζε ότι

οί ύπότροφοι δέν ἔπρεπε νά εἶναι ἀπλῶς καλοί μαθητές, ἀλλά καί νά διακρίνονται γιά τόν ἠθικό τους χαρακτήρα καί τήν ἀγάπη τους γιά τήν πατρίδα.

Ἡ Μανιάρειος Σχολή

Τό πιό ὁρατό μνημεῖο τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Μάνιαρη ἦταν ἡ ἵδρυση τῆς Μανιάρειου Σχολῆς στά Ἀμπελάκια. Αὐτό τό ἐπιβλητικό κτήριο, πού χτίστηκε μέ τά χρήματα τοῦ κληροδοτήματος στό τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα, κυριαρχοῦσε στό χωριό καί ἀποτελοῦσε πηγὴ ὑπερφάνειας γιά τοὺς κατοίκους. Ἡ Μανιάρειος Σχολή λειτουργοῦσε ὡς πλήρης ἐκπαιδευτική μονάδα. Φιλοξενοῦσε βιβλιοθήκη, ἐργαστήρια καί αἶθουσες διδασκαλίας. Τό κτήριο δέν ἦταν ἀπλῶς ἓνα σχολεῖο – ἦταν ἓνας πνευματικός φάρος γιά ὁλόκληρη τήν περιοχὴ.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς σχολῆς περιελάμβανε χιλιάδες τόμους, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους προέρχονταν ἀπὸ τήν προσωπικὴ συλλογὴ τοῦ Μάνιαρη. Ὑπῆρχαν βιβλία γιά ὅλα τά γνωστικά ἀντικείμενα – ἀπὸ τήν ἱστορία καί τήν φιλολογία μέχρι τίς φυσικὲς ἐπιστῆμες καί τήν λογοτεχνία. Γιά τά παιδιά τῶν Ἀμπελακίων, πού εἶχαν περιορισμένη πρόσβαση σέ πολιτιστικά ἀγαθά, ἡ βιβλιοθήκη αὐτὴ ἀποτελοῦσε παράθυρο στὸν κόσμο.

Ἡ λειτουργία τῆς σχολῆς συνεχίστηκε σχεδὸν ἀδιάκοπα μέχρι τά μέσα τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Γενιές καί γενιές μαθητῶν περνοῦσαν ἀπὸ τίς αἰθουσές της, λαμβάνοντας μὲρψωση πού πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς δέν θά μπορούσαν ἀλλιῶς νά ἀποκτήσουν. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μαθητές θά συνέχιζαν σέ ἀνώτερες σπουδές, ἀρκετοὶ δέ θά γίνονταν ἐξέχοντες ἐπιστήμονες, δάσκαλοι, γιατροί, καί δημόσιοι λειτουργοί.

Ἡ παρουσία τῆς Μανιάρειου Σχολῆς εἶχε καί μιὰ βαθύτερη σημασία: ἐνίσχυε τήν αὐτοπεποίθηση καί τήν περηφάνια τῆς τοπικῆς κοινωνίας. Τά Ἀμπελάκια, πού εἶχαν περάσει ἀπὸ περιόδους ἀκμῆς καί παρακμῆς, ἔβλεπαν σέ αὐτό τό κτήριο τήν ἀπόδειξη ὅτι ἡ ἱστορία τους δέν εἶχε τελειώσει, ὅτι ὑπῆρχε μέλλον γιά τά παιδιά τους.

Απὸ τό 1881 καί μέχρι τό 1896, μετὰ τήν ἀπελευθέρωση τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανούς, ἡ Μανιάρειος Σχολή ἐξακολουθοῦσε νά λειτουργεῖ σύμφωνα μέ τοὺς ὅρους τῆς διαθήκης. Απὸ τό 1896 ὅμως, ὅταν ἀπέμεινε μόνος ἐκτελεστής καί διαχειριστὴς ὁ δήμαρχος Ἀμπελακίων, λόγω ἄρνησης ἄλλων ιδιωτῶν νά ἀναλάβουν, μέχρι τό 1915 παρατηρήθηκαν κάποιες παρατυπίες σχετικὰ μέ

τό κληροδότημα. Γι' αυτό και τό Ύπουργείο Παιδείας μέ διάταγμα τοῦ 1915 ὄρισε τά μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς καί Διαχειριστικῆς ἐπιτροπῆς σέ ἔξι.

Τό κληροδότημα τοῦ Μάνιαρη συνέχισε νά λειτουργεῖ τόν 20ο αἰῶνα καί τόν 21ο, προσαρμοζόμενο στίς νέες συνθηκες. Μέσα ἀπό τοὺς δύο παγκόσμιους πολέμους, τίς οἰκονομικές κρίσεις καί τίς κοινωνικές ἀναταράξεις, οἱ ἐπίτροποι τοῦ κληροδοτήματος προσπάθισαν καί προσπαθοῦν νά διατηρήσουν τή λειτουργία του καί νά ὑπηρετήσουν τοὺς σκοποὺς τοῦ ἱδρυτῆ.

Ἡ ἀξία τῆς περιουσίας τοῦ κληροδοτήματος ὑπέστη, φυσικά, διακυμάνσεις. Οἱ πληθωρισμοί, οἱ νομισματικές μεταρρυθμίσεις καί οἱ οἰκονομικές κρίσεις ἐπηρέασαν τό μέγεθος τῶν διαθέσιμων πόρων. Ὡστόσο, ἡ προσεκτική διαχείριση καί ἡ σοφὴ ἐπένδυση τῶν κεφαλαίων ἐπέτρεψαν στό κληροδότημα νά συνεχίσει νά ἐκπληρώνει τὴν ἀποστολή του.

Μέ τὴν πάροδο τῶν δεκαετιῶν, ἀλλάζει καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο κατανέμονται οἱ πόροι. Καθώς τό ἑλληνικό κράτος ἀναπτύσσει σταδιακά ἓνα πιό ὀλοκληρωμένο ἐκπαιδευτικό σύστημα, ἡ ἀνάγκη γιὰ ὑποτροφίες ἀλλάζει χαρακτηριστῆρα. Οἱ ἐπίτροποι προσαρμόζουν τίς χορηγίες, δίνοντας ἔμφαση στὴν ἐνίσχυση ἐξειδικευμένων σπουδῶν, στὴ στήριξη μεταπτυχιακῶν σπουδῶν, καί στὴν κάλυψη ἐξόδων διαβίωσης φοιτητῶν πού σπουδάζουν μακριὰ ἀπὸ τό σπίτι τους.

Ἡ Παρακαταθήκη μιᾶς ζωῆς

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἀδαμαντίου Θ. Μάνιαρη ἀποτελεῖ ἓνα ἐξαιρετικό παράδειγμα προσωπικῆς ἀκεραιότητας, πατριωτικῆς ἀφοσίωσης καί φιλανθρωπικοῦ ὁράματος. Ἀπὸ τὰ Ἀμπελάκια τῆς Θεσσαλίας μέχρι τὴ Βιέννη, ἀπὸ τὰ ἐμπορικά πρακτορεῖα μέχρι τὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα, ὁ Μάνιαρης δίδαξε μέ τό παράδειγμά του τί σημαίνει νά ζεῖς μέ ἀρχές.

Ἡ ζωὴ του ἦταν χαρακτηρισμένη ἀπὸ σκληρὴ δουλειά, προσοχὴ στὴ λεπτομέρεια καί ἀπόλυτη ἐντιμότητα. Σέ μιὰ ἐποχὴ πού ἡ διαφθορά ἦταν συχνό φαινόμενο, ὁ Μάνιαρης ξεχώριζε γιὰ τὴν ἀκεραιότητά του. Δέν ὑπάρχει οὔτε μιὰ καταγγελία, οὔτε μιὰ ἀμφιβολία γιὰ τὴν ἐντιμότητά του σέ ὅλα τὰ χρόνια τῆς δημόσιας καί ἰδιωτικῆς του σταδιοδρομίας.

Ἀλλά, πέρα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του ἀρετή, ὁ Μάνιαρης κατανόησε κάτι βαθύτερο: ὅτι ἡ πραγματικὴ ἐπιτυχία δέν μετριέται στὰ πλοῦτη πού συσσωρεύει κανεῖς, ἀλλὰ στό κοινωνικό ὄφελος πού ἀφήνει πίσω του. Γι' αὐτό καί

ἀφιέρωσε τήν περιουσία του στήν ἐκπαίδευση – τήν πιό σίγουρη ἐπένδυση στό μέλλον.

Τό κληροδοτήμά του δέν ἦταν ἀπλῶς μιᾷ γενναιοδωρή χειρονομία. Ἦταν μιᾷ δήλωση πίστεως στή δύναμη τῆς μόρφωσης, στήν ἀξία τῆς γνώσης, στή σημασία τοῦ νά δίνεις σέ νέους ἀνθρώπους τήν εὐκαιρία νά ἀναπτύξουν τίς ἱκανότητές τους. Ὁ Μάνιαρης πίστευε ὅτι ἡ Ἑλλάδα χρειαζόταν μορφωμένους, ἱκανούς καί ἔντιμους πολῖτες γιά νά προοδεύσει – καί ἀφιέρωσε τήν περιουσία του γιά νά συμβάλει σέ αὐτό τό ὄραμα.

Σήμερα, ὅταν κοιτάζουμε πίσω στή ζωή καί τό ἔργο του Ἀδαμαντίου Μάνιαρη, βλέπουμε ἕναν ἄνθρωπο πού ἐνσαρκώνει τά καλύτερα στοιχεῖα τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης: τή φιλοπατρία, τή φιλανθρωπία, τήν ἀγάπη γιά τή μόρφωση, καί τήν πίστη στή δύναμη τῆς ἐκπαίδευσης νά μεταμορφώσει ζωές καί κοινωνίες.

Τό ὄνομά του παραμένει χαραγμένο ὄχι μόνο στά κτήρια πού χτίστηκαν μέ τά χρήματά του, ἀλλά κυρίως στίς καρδιές καί τά μυαλά τῶν χιλιάδων νέων πού ἐπωφελήθηκαν ἀπό τή γενναιοδωρία του. Κάθε μαθητής πού σπούδασε χάρι στή βοήθειά του, κάθε βιβλίο πού διάβασε κάποιος στή βιβλιοθήκη πού ἱδρύσε, κάθε εὐκαιρία πού δόθηκε σέ ἕνα φτωχό παιδί νά ξεφύγει ἀπό τή φτώχεια μέσφ τῆς μόρφωσης – ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν τό ἀληθινό μνημεῖο του Ἀδαμαντίου Μάνιαρη.

Σέ μιᾷ ἐποχή ὅπως ἡ δική μας, πού συχνά δίνεται ὑπερβολική ἔμφαση στήν ἀτομική ἐπιτυχία καί τήν ὑλική εὐημερία, τό παράδειγμα τοῦ Μάνιαρη μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ πραγματική μεγαλοσύνη βρίσκεται στή γενναιοδωρία, στήν ἀφοσίωση στό κοινό καλό, καί στή διάθεση νά ἀφήσουμε πίσω μας ἕναν κόσμο καλύτερο ἀπό αὐτόν πού βρήκαμε.

Ὁ ἐξ Ἀμπελακίων ἐθνικός εὐεργέτης Ἀδαμάντιος Θ. Μάνιαρης παραμένει ἕνα φωτεινό παράδειγμα γιά ὅλους μας – ἕνα παράδειγμα τίμιου βίου, πατριωτικῆς ἀφοσίωσης καί ἀληθινῆς φιλανθρωπίας.